

Platforma progresivne stranke zagotavlja mir ameriškemu ljudstvu

Navdušenje doseglo višek, ko sta Wallace in Taylor sprejela nominacijo. Wallace zvrnil krivdo za berlinsko krizo na Trumanovo administracijo in militariste. Taylor označil Marshallov načrt za sleparijo

Philadelphia, Pa., 25. jul.—Ustanovna konvencija progresivne stranke je bila zaključena po sprejetju platforme, ki zagotavlja ameriškemu ljudstvu mir, svobodo in izobilje namesto notranje in svetovne krize, katero je povzročil ameriški velebiznis, ki kontrolira vlado in narodno ekonomijo.

Platformo je sestavil odbor pod vodstvom dr. Rexforda G. Tugwella, profesorja na čikaški univerzi. Sprejeta je bila soglasno na zaključni seji konvencije. Stranka se je izrekla za svetovno razorožitev, uničenje atomskih bomb in drugega orožja masnega uničevanja, za pogajanja s Sovjetsko unijo v svrhu dosega sporazuma, vladno lastništvo glavnih industrij in preklic Taft-Hartleyevega protidelavskega zakona. Obsodila je Trumanovo protikomunistično doktrino, Marshallov načrt in zahtevala končanje vojaške in ekonomske intervencije v Grčiji, Turčiji, na Srednjem vzhodu, Kitajskem in v latinski Ameriki.

Navdušenje je doseglo višek na shodu v Shibe parku v soboto, ko sta Henry A. Wallace in senator Glen H. Taylor govorila in sprejela nominacijo kot kandidata za predsednika in podpredsednika Združenih držav. Shoda se je udeležilo 30,000 delegatov in gostov in vsi so plačali vstopnino. Na shodu je bila zbrana vsota čez \$75,000.

Wallace je v svojem govoru udrihal po demokratski in republikanski stranki, Trumanovi administraciji in militaristih. Trumanovo administracijo in militariste je obdolžil odgovornosti za berlinsko krizo in sugeriral odpoklic ameriških čet iz Berlina kot prvi korak za doseg sporazuma s Sovjetsko unijo.

"Naš prestiž v Nemčiji je začel padati, ko smo razkosali Nemčijo," je rekel Wallace. "Ako bi Roosevelt živel, bi ne bilo berlinske krize. Ako bi bil za predsednik, tudi ne bi bilo berlinske krize. Krizo v Nemčiji, Grčiji, Turčiji, Italiji in Palestini so povzročili militaristi in Wall Street, zagovorniki politike trde pesti proti Rusiji. Ta politika je rodila odpor in nove komplikacije.

Truman in Dulles bosta izgubila prestiž, ne pa ameriško ljudstvo, ako bo zahtevalo diskuzije v prilog miru. Milijoni vedo, da niso Kremlin in ne komunisti odgovorni za dviganje cen in inflacijo. Mleko je sedaj 24 centov kvart, meso pa \$1.30 in za to niso odgovorni rdečkarji. Ako bi bil za predsednik, bi ne bilo berlinske krize in Amerika ne bi žrtvovali niti enega načela. Sporazum bi bil dosežen med Ameriko in sovjetsko vlado ter drugimi našimi vojnimi zavezniki.

V Hyde parku so pokopali našega predsednika Roosevelta, v Washingtonu pa naše sanje in ideale. Dan po Rooseveltovi smrti je Harry Truman prišel v Belo hišo; 46 dni pozneje je bil tamka Jerry Hoover. Vsi progresivci so bili potem pogumni iz Bele hiše in nasledili so jih strahovi. Ti so sestavili načrte uničevanja.

Mi lahko kupujemo generale z dolarji, ne pa armad. Generali ne umirajo na bojiščih, temveč le vojaki. Lahko kupujemo vlade, ne pa ljudstev.

Wallace je udaril po vojnih hujskačih, militaristih in wallstreetških bankirjih, ki so dobili kontrolo nad vlado. Obsodil je vojaško konspiracijo in zunanjo politiko.

Senator Taylor je v svojem govoru obsodil Marshallov načrt. Dejal je, da je največja sleparija in tatvina v zgodovini. Udrihal je po bankirjih, militaristih, korporacijah in vojnih hujskačih, ki so proti častnemu in pravičnemu sporazumu s Sovjetsko unijo. Program ogromnega oboroževanja je bil naložen ameriškemu ljudstvu ne iz bojnih voditeljev pred Rusijo, temveč iz sovraštva proti Rusiji.

Philadelphia, Pa., 24. jul.—Z geslom "Wallace ali vojna" je nova politična stranka odprla svojo ustanovno konvencijo, da potrdi nominacijo Henryja A. Wallacea za predsednika Združenih držav in senatorja Taylorja za podpredsednika. Delegati so odločili, da se stranka imenuje progresivna stranka.

Prva seja se je pričela s prepevanjem pesmi in govori. Konvencijo je odprl Elmer A. Benson, bivši governor Minnesote, načelnik narodnega odbora za Wallacea. Pozdravil je delegate kot ljudi, ki so pretvorili črne dneve depresije v dobo socialnih reform, dal delavcem in farmerjem čarter pravic.

"Stari stranki, republikanska in demokratska, nimata ničesar skupnega z zmago," je rekel Benson. "Uspehe merita s številom mladih mož, katere bosta potpisnila v vojaško službo. Naša stranka je drugačna. Mi ne štejemo naših zmag in porazov tako kot jih štejeta stari stranki. Naše zmage so, kadar unija izvojuje zvišanje plače, kadar se postavi strop nad cenami, kadar farmerji dobe podeželsko elektrifikacijo in kadar porazimo Mundt-Nixonov načrt.

Ne demokrati in ne republikanci ne označujejo tega za zmago ljudstva. Oni smatrajo za zmago dviganje cen, aretacije pisateljev in milijone mladih mož v uniformah."

Bensonu so sledili drugi govorniki, reprezentanti delavcev, farmerjev, žensk, znanstvenikov, narodnosti in mladine.

Glavni govornik je bil Charles P. Howard, zamorec in urednik lista v Des Moinesu, Ia. "Nova meja se odpira pred nami," je dejal. "Prerojenje dežele čaka našega prihoda. Konvencija naše stranke v tej dvorani je v

resnici druga. Konvenciji republikancev in demokratov sta bili ena pod manipulacijo Wall Streeta.

Na naši konvenciji ni reprezentantov Du Ponta in Morgannove hiše, Ku Klux Klana, Kellyjeve, Hagueve, Grundyjeve in drugih koruptnih političnih mašin. Mi nismo stranka mehaničnega smešljaja in ne missouriskega kompromisa. Programa civilnih pravic v platformi demokratske in republikanske stranke sta hinavščina in odprto norčevanje in izdajstvo ameriškega ljudstva."

Progresivna stranka se je izrekla za uničenje vseh atomskih bomb, preklic vojaške konspiracije, zblizanje z Rusijo, javno lastništvo glavnih industrij, popolno enakopravnost zamorcev in drugih manjšinskih grup in vzpostavitev kontrole cen.

Progresivna stranka premagala poteškoče

Chicago, 24. jul.—Progresivna stranka je premagala poteškoče, povezane z volilnim zakonom. Dobila je 100,000 podpisov za svoje peticije v 65 okrajih države Illinois, kar pomeni, da bodo njeni kandidati prišli na glasovnico pri volitvah v novembru. Zadevno naznanilo sta objavila William H. Miller, direktor stranke v Illinoisu, in Zalmon H. Garfield, direktor stranke v čikaškem okraju.

Vojaški governerji zavrnilo nemški načrt

Frankfurt, Nemčija, 24. jul.—Vojaški governerji treh zapadnih držav v Nemčiji so zavrnilo nemški načrt glede ustanovitve nove administracije v zapadni Nemčiji. Nemci so zahtevali reprezentacijo v zunanjih državah in besedo administracije v določanju smernic notranje in zunanje politike.

Ameriško orožje na poti v Anglijo

Salina, Kans., 24. jul.—Polkovnik Leslie G. Mulzer, poveljnik letalske posadke pri Smoky Hillu, je priznal, da Amerika pošilja orožje, strelivo in drugi vojni material v Anglijo. On je razkril, da je 240 železniških vagonov, naloženih z orožjem, na poti v New York. Tam bo orožje naloženo na parnike, ki bodo odpulili v Anglijo.

ZADEVA RUDARSKÉ POGODBE PRED DELAVSKIM ODBOROM

Washington, D. C., 24. jul.—Federalni delavski odbor vodi zaslišanje o pogodbi, katero je rudarska unija UMWA sklenila s operatorji. Sporna kost je provizija, ki določa unijsko delavnico. Predsednik unije je John L. Lewis.

Odboru so bile predložene obdolitve, da je provizija o unijski delavnici kršenje Taft-Hartleyevega zakona. Welly Hopkins, odvetnik unije, je dejal, da bi morale biti tudi kompanije obdoločene križenja tega zakona, ne samo unija, ker so podpisale pogodbo z njo. Jeklarske kompanije, ki posedujejo takozvane "kaptivne" premogovnike, so se upirale podpisu pogodbe nekaj tednov, potem pa kapitulirale.

Hopkins je zanikal obdolitve, da je sklenjena pogodba nelegalna. Odvetniki delavskega odbora so izjavili, da bodo pozneje odgovorili Hopkinsu. Hopkins je odločno zanikal, da je bila ustavev obraba v premogovniških jeklarskih kompanij od 6. do 13. julija stavka. Dejal je,

da so rudarji le ostali doma v znak protesta, ker so se kompanije upirale podpisu pogodbe s provizijo o unijski delavnici. Operatorji na polju mehkega in trdega premosa so prej podpisali pogodbo z omenjeno provizijo. Hopkins je predlagal, naj delavski odbor zavzame obdolitve proti uniji.

V teku pogajanj je Lewis vztrajal pri zahtevi, da mora pogodba vključevati provizijo o unijski delavnici. Ta določa, da morajo kompanije odločiti vsakega rudarja, ki ne postane član unije v 30 dneh po uposlavitvi v premogovnik. Taft-Hartleyev zakon pravi, da je unijska delavnica legalna le, ako je večina delavcev odobri pri volitvah, katere razpiše delavski odbor. Lewis ne more zahtevati razpisa volitev, ker ni podpisal zaprisežene izjave, da ni komunist, kar zahteva Taft-Hartleyev zakon. On je odprto izjavil, da ne bo podpisal take izjave, ker bi zavrgel svoja načela, ako bi se uklonil.

Domače vesti

Obisk
Chicago. — Glavni urad SNPJ sta 22. julija obiskali Dorothy M. Fink iz Irwina, Pa., in Helen Sedey iz Chicaga.

Nob grob
Franklin, Kans. — Tukaj je po dolgi bolezni 9. julija umrla Mary Bogataj, stara 70 let, doma iz Gornje vasi nad Poljanami, članica društva 92 SNPJ. Tukaj zapuška moža in dva sinova, v Detroitu pa tri sinove in enega brata ter več vnukov.

Iz Clevelanda
Cleveland, O. — Dne 20. t. m. je umrla Rosemary Brunec, stara 32 let in rojena tukaj. Zapuška moža, pet sinov in dve hčeri. — Družina Joseph Erjavec je dobila prvorojenčka. — Dr. F. J. Kern, je naznanil, da je v tisku nova zaloga njegovega angleško-slovenskega besednjaka, ki se bo zopet lahko dobil v prihodnjih štirih tednih.

Iz Calumeta
Calumet, Mich. — Tukaj je umrl Joseph Jakobčič, star 65 let, doma iz vasi Fičkofelci pri Črnomlju, v Ameriki 38 let, član društva KSKJ. Zapuška žena, štiri sinove in tri hčere.

Jugoslovanski komunisti za zblizanje

Stranka odobrila stališče maršala Tita

Belgrad, 24. jul.—Delegati na petem kongresu jugoslovanske komunistične stranke so slišali apel na vse komunistične države za zblizanje, izravnavo nesoglasij in skupno borbo proti angleškim in ameriškim vojnim hujskačem. Vsi govorniki so hvalili vojni rekord maršala Tita, njegova prizadevanja za rekonstrukcijo Jugoslavije in stališče proti Kominformu. Odločno so zavračali obdolitve Kominforme, da so se Tito in voditelji jugoslovanske komunistične stranke izneverili Marks-Leninovi liniji in da se hočejo nasloniti na zapadne države.

Božidar Maslarić, predsednik vseslovenskega odbora, je dejal, da je Titova ideologija v soglasju z Marks-Leninovo linijo. Jugoslavija pod vodstvom maršala Tita bolj podpira premierja Stalina in Sovjetsko unijo kot katera koli druga ljudska demokracija.

Maslarić je poudaril, da je stališče jugoslovanske komunistične stranke v sporu s Kominformom pravilno. Dejal je, da ima vsaka država svoje probleme, katere mora rešiti na svoj način. Nobenega vzroka ni za razhajanje prijateljskih odnosov med Jugoslavijo in drugimi komunističnimi državami.

"Vprašanje je izhod iz sedanje situacije," je rekel Maslarić. "Vse progresivne in demokratične države so za borbo proti imperializmu in vojnim hujskačem."

Vse akcije kongresa so demonstrirale solidarnost komunistične stranke v podporanju maršala Tita. Notranji minister Aleks Ranković je poveljeval maršala v svojem govoru pred delegati. Zdej je bilo razkrito, da so Tito, Ranković, podpredsednik vlade Edvard Kardelj, minister brez portfelja Milijan Djilas in Franc Leskovec člani politbiroja jugoslovanske komunistične stranke.

AVTNA UNIJA IZVOJEVALA ZVIŠANJE PLAČE

Preteča stavka proti Ford Motor Co. odvrnjena

DOSEGA SPORAZUMA NAZNAJENJA

Detroit, Mich., 24. jul.—Unija združenih avtnih delavcev CIO je izvojevala zvišanje plače za 13 centov na uro in druge koncesije v pogajanjih s Ford Motor Co. Unija in kompanija sta naznanili doseg sporazuma, ki je odvrnil pretečo stavko 116,000 delavcev, ki so uposljeni v tovarnah kompanije v Detroitu in drugih mestih.

Unija je izjavila, da bo določila datum oklica stavke, če se bodo pogajanja izjalovila. Walter P. Reuther, predsednik unije, se je udeležil pogajanj, čeprav mu je zdravnik odsvetoval. Na sejo je prišel z obvezano rokko. Neznana oseba je streljala nanj v aprilu. Kroglja mu je zadala težko rano in bil je več tednov v bolnišnici.

Reuther je dejal, da se bodo dohodki delavcev povečali za \$32,000,000 letno, ker je kompanija pristala na zahtevo glede zvišanja plače. Kompanija je odobrila izboljšani zavarovalniški načrt.

John S. Bugas, podpredsednik kompanije, je izrazil zadovoljstvo s sklenjenim sporazumom. "Veseli smo, ker je bil dosežen vzajemno zadovoljiv sporazum," je dejal. "S tem je bila preteča stavka 116,000 delavcev odvrnjena."

Henry Ford, predsednik kompanije, se ni udeležil pogajanj. On se je odzval apelu unije za obnovo pogajanj, ki so bila pretrgana prejšnji teden.

Povprečna plača je bila zvišana na \$1.66 na uro. Druge avtne kompanije so prej zvišale plače, kar pomeni, da stavke avtnih delavcev ne bo.

Sporazum s Ford Motor Co. morajo odobriti člani unije do 16. avgusta. Voditelji unije so izjavili, da se bo to zgodilo.

Svedsko raketno letalo eksplodiralo

Stockholm, Švedska, 24. jul.—Švedsko raketno letalo je eksplodiralo v zraku in treščilo na tla. Polkovnik Grels Naeslund, pilot letala, je izgubil življenje v nesreči.

BEVIN ZAHTEVA PREKLIC RUSKE BLOKADÉ ZAPADNEGA BERLINA

London, 24. jul.—Zunanji minister Ernest Bevin je dejal, da bo Velika Britanija vztrajala pri zahtevi, da mora Rusija prekliti blokado zapadnega Berlina pred sklicanjem konference reprezentantov štirih velesil v svrhu razprave o nemških problemih.

"Nemogoče je, da bi vlada suverene države pristala na diskuzije o nemških problemih, dokler so njene čete odrezane od normalnih komunikacij," je dejal v parlamentu. "Žrtve ruske blokade je 2,500,000 ljudi v zapadnem Berlinu. V sedanjih okoliščinah ne morejo vojni zavezniki izvrševati funkcij. Ako bo blokada preključena in komunikacijske zveze med Berlinom in zapadno Nemčijo vzpostavljene, se bodo lahko pričele razprave o drugih nemških problemih."

Bevin je dejal, da ima tesne stike z Ameriko in Francijo, ker se je berlinska kriza pospela zaradi ruske blokade. Zaprave države se še niso odločile za pod-

General Clay priznal odgovornost

Izjavil je, da bodo Američani ostali v Berlinu

Washington, D. C., 24. jul.—General Lucius D. Clay, vrhovni ameriški poveljnik v Evropi, je na sestanku s časnikarji napovedal rešitev problemov, katere je potisnila v ospredje ruska blokada zapadnega Berlina, zaeno pa je priznal, da je on odgovoren za berlinsko krizo, ker ni zahteval od Rusov garancij za odprte dostope do Berlina.

"Nočem tajiti resnosti situacije v Berlinu, ki je posledica blokade," je dejal Clay. "Američani bodo ostali v Berlinu kljub ruski blokadi. Uverjen sem, da bomo našli pot za mirno rešitev naših problemov."

Situacija je resna, toda smo proti vojni. Prepričan sem, da so Rusi proti vojni. Samo vročekrvneži in bedaki hočejo provocirati vojno. Letala bodo dovažala živila in druge potrebščine prebivalcem v zapadnem Berlinu, ako je to želja ameriškega ljudstva."

Clay je rekel, da so ga predsednik Truman, državni tajnik Marshall, obrambni tajnik Forrestal in člani generalnega štaba zagotovili, da bo število transportnih letal povečano za dovažanje živil v zapadni Berlin. Po konferenci z njimi je odletel v Berlin.

Ko je Clay zapustil Washington, je državni tajnik Marshall poslal Charlesa E. Bohlena, svojega veščaka v London, kjer bo konferiral z ameriškim poslanikom Douglasom, člani britske vlade in uradniki francoskega poslanstva. Pričakuje se, da bo glavni predmet razprav skupna akcija zapadnih držav, da se reši berlinska kriza.

Govorice se širijo v Washingtonu, da bo Clay razrešen dolžnosti kot vrhovni poveljnik ameriških sil v Evropi in načelnik ameriške vojaške vlade v Nemčiji. Kot naslednika sta omenjena generala Mark W. Clark in Albert C. Wedemeyer. Clark je bil poveljnik ameriških armad v Italiji v vojnem času, pozneje pa vojaški governer v Avstriji. Sedaj je poveljnik šestste ameriške armade, katere glavni stan je v San Franciscu. Wedemeyer je direktor oddelka vojaške strategije vojnega departamenta.

AMERIŠKA VOJAŠKA POLICIJA ARETIRANA V BERLINU

Berlin, 24. jul.—Dva ameriška policaja sta bila aretirana, ko sta dospela z avtomobilom v rusko cono Berlina. Izgovarjala sta se, da sfa zašla. Policaja sta Elwood E. Dwinell in George G. Hunt. Prej so ruske vojaške oblasti aretirale ameriškega civilista Richarda Goffa, ki je skušal prodrati s svojim avtomobilom skozi rusko blokado pri Helmstedtu. Rusi so po zaslišanju izpustili policaja in civilista.

Klanovci napadli in pretepli fotografa

Stone Mountain, Ga., 24. jul.—Teroristična organizacija Ku Klux Klan je sinoči sprejela 700 novih članov. Dva fotografa, ki sta skušala fotografirati prizor, sta bila prijeta. Enega so klanovci pretepli. Ceremonije sprejemanja kandidatov so se vršile na polju v vzhodni gore Stone.

Ameriška radiopostaja v Solunu

Aterje, Grčija, 24. jul.—Poročilo pravi, da bo Amerika zgradila radiopostajo v Solunu, grškem pristaniščnem mestu. Programe bo oddajala v države vzhodne Evrope.

TRUMAN NE VIDI NEVARNOSTI NOVE VOJNE

Dejal je, da so izgledi za svetovni mir izvrstni

SEJA ZAŠČITNEGA SVETA

Washington, D. C., 24. jul.—Predsednik Truman je na sestanku s časnikarji dejal, da ne vidi nevarnosti izbruha nove vojne in da so izgledi za svetovni mir izvrstni, komentirali pa ni hotel berlinske krize, katero je povzročila ruska blokada. Njegov optimizem je tak, da ne bo niti omenil zunanjih zadev v svoji poslanici kongresu, ki se bo sestala na izrednem zasedanju prihodnji torek.

Kongresniki, med temi Eaton, republikanec iz New Jerseyja in načelnik oddelka za zunanje zadeve, zahtevajo od Trumana, naj informira kongres o nevarnosti vojne in napetosti med zapadnimi državami in Sovjetsko unijo, ki je posledica berlinske krize in okupacijske politike v Nemčiji.

Truman je podal optimistično izjavo, preden je imel razgovor z generalom L. D. Clayjem, ameriškim poveljnikom v Nemčiji, ki se je vrnil v Washington, kamor ga je pozval vojni tajnik Royall, da poroča o situaciji v Berlinu. Truman se je udeležil seje članov narodnega zaščitnega sveta in odbora obrambne strategije, katerega tvorijo državni tajnik Marshall, obrambni tajnik Forrestal, vojni tajnik, mornarični tajnik in letalski tajnik Charles G. Ross, Trumanov tajnik, je dejal, da je bila na seji razprava o poročilu generala Clayja. Trajala je eno uro in 50 minut. "Clay je samo govoril o situaciji v Berlinu," je rekel Ross. "Iz tega se ne more delati zaključkov glede revizije ameriške politike v Nemčiji. Clay se je vrnil v Berlin, toda pred povratkom je nastopil na tajni seji članov odbora za zunanje zadeve nižje kongresne zbornice."

Truman je dejal, da se strinja z izjavo državnega tajnika Marshalla, da bo Amerika storila vse, da se izogne vojni in da ni zaprla vseh vrat za izravnavo nesoglasij in zblizanja med zapadom in vzhodom.

Ameriška vojaška policaja aretirana v Berlinu

Berlin, 24. jul.—Dva ameriška policaja sta bila aretirana, ko sta dospela z avtomobilom v rusko cono Berlina. Izgovarjala sta se, da sfa zašla. Policaja sta Elwood E. Dwinell in George G. Hunt. Prej so ruske vojaške oblasti aretirale ameriškega civilista Richarda Goffa, ki je skušal prodrati s svojim avtomobilom skozi rusko blokado pri Helmstedtu. Rusi so po zaslišanju izpustili policaja in civilista.

Klanovci napadli in pretepli fotografa

Stone Mountain, Ga., 24. jul.—Teroristična organizacija Ku Klux Klan je sinoči sprejela 700 novih članov. Dva fotografa, ki sta skušala fotografirati prizor, sta bila prijeta. Enega so klanovci pretepli. Ceremonije sprejemanja kandidatov so se vršile na polju v vzhodni gore Stone.

Ameriška radiopostaja v Solunu

Aterje, Grčija, 24. jul.—Poročilo pravi, da bo Amerika zgradila radiopostajo v Solunu, grškem pristaniščnem mestu. Programe bo oddajala v države vzhodne Evrope.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združena države (Izven Chicago) in Kanado \$2.00 na leto, \$4.00 za pol leta, \$2.00 za četrti leta; za Chicago in okolico Cook Co., \$2.50 za celo leto, \$4.75 za pol leta; za inozemstvo \$11.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$2.00 per year, Chicago and Cook County \$2.50 per year, foreign countries \$11.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in manjših člankov se ne vračajo. Rokopisi literarnih vsebin (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Glasovi iz naših naselbin

Konec trnjeve poti delavskega trpina

Sirabana, Pa.—Dne 27. junija dopoldne sva bila z možem obveščena, da naju nekdo iz Clevelanda po telefonu kliče v društvenem domu št. 138 SNPJ. Najprej sem se ustrašila, potem pa sem mislila sama pri sebi, da morda kliče moja nečakinja Anna Golob z namenom, da mi sporoči, da bo prišla tudi ona na pennsylvanski dan SNPJ. Človek pačraje pričakuje veselje kot žalostne novice.

Moj mož je prišel nazaj iz društvenega doma in povedal žalostno novico o smrti Franka Polanca, ki je bil mož moje sestre Ane. Navjica me je zelo pretresla, saj smo bili še pred dvema mesecema skupaj na svatbi, ko se je omožila Julija Bartol, nečakinja mojega moža.

Dasiravno smo že dolgo časa vedeli, da se nič kaj dobro ne počuti, smo mislili, da se bo bolezen kar naprej vlekla vsaj še nekaj let, saj jih poznam bolnike z enako boleznijo, pa kljub temu živijo kar naprej.

Ker je bila ravno nedelja in za take stvari je le malo kdo pripravljen, nam ni bilo mogoče takoj odpotovati v Cleveland, sicer pa je bil pogreb napovedan za sredo.

Na pogreb smo se odpeljali v torek ob osmih zjutraj, in sicer moj mož, naš in pokojnikov prijatelj Matt Krane iz Musea in jaz. Ker smo imeli tudi malo nepriključno avtobusu, smo dospeli v Cleveland leše po tretji uri popoldne. Tam je bil že naš brat Anton Bombač in njegova žena iz Johnstowna. Za nami pa so še prišli otroci: Anthony z ženo, Amalija in Ana, vsaka z enim otrokom. Za njimi pa še Frank Polanc, stric pokojnega Franka Polanca, in njegova hčera Pavlina, tudi iz Johnstowna.

Kakor so nam povedali, je dospelo že v pondeljek več pokojnikov prijateljev iz Johnstowna, a so se še isti dan vrnili. Pokojnik je prišel iz starega kraja v Johnstown in je tam delal.

Ko smo mi dospeli v hišo žalosti, smo našli skupaj že vso užaloščeno družino, kakor tudi sina Edwarda, kateri služi v ameriški mornarici že osem let, zadnje čase pa je nastavljen v San Diego, Calif. Ko je oče vidno slabel, je Edwarda njegova žena poklicala in dospel je še pravočasno domov ter našel očeta še živega. Ko ga je oče ogledal, se mu je videlo sumljivo, zakaj je sin nenadoma prišel domov. Ni slutil, da se mu bliža smrt.

Ko smo bili zvečer v pogrebnem zavodu, kjer je pokojnik ležal, smo videli mnogo prijateljev, kateri so nekoč bivali v Thomasu, W. Va., ter so bili z njim skupaj pri društvu št. 29

Ta misel me priganja vedno znova, da osvežim vse tiste, kar se je godilo v Torontu v vročih nočeh leta 1921.

Kdo je ta Banting, ki se mu je posrečila taka vragolija?"

Pravzaprav ni bila Bantingova stvar, da odkrije insulin. Diabetes je notranja bolezen in Banting ni v tistih težkih dneh, nepopredno po vojni, hrepenel po ničemer bolj, kot da postane dober drug. O eukrovki je popisana neizmerno mnogo papirja z vse polno dolgoveznih, strahovito učenih latinskih označb in kemičnih izrazov, ki jih morejo doumeti samo učeni fiziologi ali biokemiki. Banting je o vsem vedel malo ali pa nič. Čisto gotovo se mu je sanjalo ni, da bo postal kdaj specialist za sladkorno bolezen. Nikdar ni bil kak poseben bistroumnež, a bil je priden in vztrajen. Z vojne je bil prinesel globoko, gnusno rano na podljetju. "Roka ni bo ostala," je odgovoril Banting zdravniku, ki so mu svetovali amputacijo, češ da bo drugače umrl. In, glej, ostala mu je! Nekaj časa je potlej deloval kot zdravnik v otroški bolnišnici v Torontu, potem je izvesil svojo tablo in se nastanil kot kirurg v najhitem mestu Londonu v Ontariju. Ko je bil čakal na prvega vojnika 28 dni in ko je bil na koncu prvega meseca znašel njegov zaslužek praktičnega zdravnika natančno 4 dolarje, je sprejel polnevno zaposlitev kot repetitor na medicinski fakulteti v Torontu, se iz znanstvenega zanosa, marveč, da bi mogel živeti. Svoje učiteljstvo je pojmoval ravno tako resno kot prav vse, česar se je lotil. Noč za nočjo je sedel in bedel v svoji sobici, pripravljajoč se na to, kar bo drugi dan povedal svojim učencem. Tako je prišla čudovita noč 30. oktobra 1920. To noč ga je prešinila misel, da bi morali mi vsi umreti za sladkorno boleznijo, če ne bi imeli trebušne slinavke. In ta misel se je zarila globoko v njegovo debelo, kmečko bučo. Da, že dolgo pred tem je slišal na univerzi, kako važna je trebušna slinavka za prebavo. Prava pravcata tovarna fermenta je, izločujoča v tenko črevo skrivnostni sok, ki pretvarja škrob v sladkor in razkrajja maščobe ter beljakovino, da jih moremo prebaviti in izkoristiti.

(Dalje prihodnjik.)

Samuel Lewis, zastopnik unije trgovskih uslužbencev CIO, ki je prišel pred kongresnim odtakom v New Yorku, nakar so ga stričič s silo legniti iz sobe.

SNPJ. Navzočih pa ni bilo več, želeli so sedmoro otrok, plača pa slaba in tako siromak ni gledal na svoje zdravje, temveč le kako bo družini preskrbel potrebne potrebnosti. Toda vsaka stvar ima svojo mejo in tako se je pričelo rušiti tudi njegovo zdravje. Ni se počutil dobro in šel je k zdravniku, kateri pa mu je svetoval, naj pusti jamo, a bilo je že prepozno. Potem ni tri leta nič delal, delo pa je dobil starejši sin John in tako družini pomagal po svoji moči.

Ni nič čudnega, ker nas je tako potrla njegova smrt. On mi je bil dražji kot rodnj brat ter mi je poslal denar in dovoljenje, da sem se rešila l. 1929 izpod pete italijanskega fašizma.

Po mojem prihodu v to deželo, sem živela pri njemu in moji sestri tri mesece. Tedaj sta še živela v Piercu, W. Va. Imela sta že tedaj tri otroke. Pokojnik Frank mi je tudi potezal mreno raz oči, kajti bil je že tedaj narodnik Prosvete in Glasa svobode. Prav tedaj je izhajal roman "Papeževi otroci" in tako sem marsikaj videla, kar nisem poprej.

Pokojnik svak Polanc je imel velike težave, vzlic temu pa je vedno imel vso družino pri SNPJ, kakor tudi otroka, ki sta se rodila leta 1923 in 1925. Tedaj je družina živela v Phemingtonu blizu Philipppija, W. Va.

Ker ni bilo dela v tej naselbini, se je družina preselila v Century in smo bili sosedje nekaj časa. Pokojnik Frank je imel tudi v naselbini smolo. Neko jutro je prišel na delo, a ni videl, da so bila vrata odprta in padel je v šaht ter se močno potokel. Kmalu po tej nesreči pa mu je pri delu ranil kamen punčico v očesu in oslepel je na eno oko.

Po tej nesreči ni imel več dela v Century, po polomu l. 1929 pa je zopet odšel nazaj v Pierco. Da, težak je bil njegov boj za

obstane! V družini je bilo tedaj že sedmero otrok, plača pa slaba in tako siromak ni gledal na svoje zdravje, temveč le kako bo družini preskrbel potrebne potrebnosti. Toda vsaka stvar ima svojo mejo in tako se je pričelo rušiti tudi njegovo zdravje. Ni se počutil dobro in šel je k zdravniku, kateri pa mu je svetoval, naj pusti jamo, a bilo je že prepozno. Potem ni tri leta nič delal, delo pa je dobil starejši sin John in tako družini pomagal po svoji moči.

Ko se je počutil malo bolje, bi zopet šel rad delat, toda v jamo ni šel, drugje pa ni mogel dobiti dela. Svet pa se je pričel pripravljati za novo klanje in tovarne so pričele obratovati z vso paro. Tako se je Frank odločil iti za delom v Cleveland, kajti tam je bila že starejša hči Anna, torej je bil lahko pri njej toliko časa, dokler ni dobil dela in stanovanja za družino. Hčer je bila namreč tedaj že poročena s Frankom Golobom.

Delo je kmalu dobil v neki tovarni za les in nekaj časa se je kar dobro počutil, z izbruhom vojne pa je imel kar dober zaslužek. Dolgo časa si je želel svoj dom in sedaj se je nudila prilika. Šel je delat v tovarno in tudi njegova žena; skrbno sta hranila denar in pred enim letom sta kupila lep dom z 12 sobami, ki jima je prišel prav, ker sta imela veliko družino. Lansko leto se je vanj preselil tudi starejši sin z ženo in sinom. Toda Franku ni bilo dano, da bi užival veselje in zadovoljstvo v svojem domu, kajti ga je prehitela smrt.

Franka ne bomo nikdar pozabili, kajti čestokrat se je znašel pred našimi vratami, ko ga sploh nismo pričakovali. Sedaj nas ne bo več obiskaval. Kadar pa sva njega in njegovo družino midva obiskala, sva bila vedno prijazno sprejeta.

Smrt ne prizanesa nikomur, toda kadar se priklati v družino, nas globoko zadene.

Dokončal je delavski trpin svojo trnjevo pot in sedaj naj mirno počiva v ameriški grudi. Louis in Franca Bartol, svak in svakinja.

Škoda! to piketno vsteno pred tovarno Pyrites Co. blizu Wilmingtona, Del., ni šel niti en skeb. S stavarji kooperirajo tudi železničarji. Stavka je nastala 7. jun. za zvišanje plače.

Moje potovanje v stari kraj

Virginia, Minn. — Čeprav je minulo že več kot 40 let, odkar sem se podal obiskat svojo rojstno domovino, sem se namenil tisto potovanje in povratek v Ameriko nekoliko opisati.

Kadar se našim diplomatom malo kri ohladi napram "komunistični" Jugoslaviji, bo šel prav gotovo marsikateri sivolasi starček pogledat kraj, odkoder je nekoč kot mlad dečko odnesel pötico v kovčegu in odšel v Ameriko bogastva iskat, in bo najbrže tako gledal na Slovenijo ter na svojo rojstno grudo, kot jo je podpisani. Razlika bo le-ta: ko sem šel jaz tja, sem bil še mlad, ko pa bodo šli tja drugi, morebiti z menoj vred, pa več ne bodo dočela izza vogala za njimi poželjivo gledala. To smo si preskrbeli v Ameriki.

Človek, posebno ako tako mlad odide v Ameriko kot sem jaz, ne vidi v svoji rojstni domovini nič zanimivega. Ko pa se po tisočerihih izkušnjah v daljnem svetu zopet iznajde na svoji rodni zemlji, pa vidi v vsaki stvari dovolj zanimivosti. Na primer, zagleda se v kamen ob cesti in preišči, kdo je na tem kamnu sedel pred 500-1000 leti. Vsakdo si pa tudi želi, da bo vse tako našel, kot je bilo tedaj, ko je on zapustil dom. Meni ni bilo prav, če ni bilo, tam tistega sosedovega hrasta, pod katerem sem si z drugimi fantki pekel krompir. Naj še omenim, da sem z mojim očetom potoval v stari kraj.

Kmalu ko nas je vlak prepepeljal s Korokškega na Gorenjsko, je na neki postaji v vlak stopilo več fantov in deklet, z godem vred. Bili so ali pa so šli na kako veselico, ker so bili nališpani kot mlada Vlahinja s cekini. Še niso bili vsi dobro v vagonu, so že peli jako lepo slovensko pesem.

Ker nisem prej na več tisoč milij voznje v ameriških vlakih nikdar slišal petja, še manj pa slovenskega, so se mi oči solzile. Koga ne bi tak prizor ganil? Še nisem sam sebi verjel, da sem na slovenski zemlji, že sem slišal te vesele fante in dekleta peti ljubo slovensko pesem. Jaz zelo rad petje poslušam, čeprav nisem nič boljši pevec kot ameriški krockar.

Neki fant je videl moje solzne oči, zato je stopil k meni in me vprašal, zakaj se jokam.

"Da si ti, fant, prepotoval toliko sveta kot sem ga jaz, si šest let kruh služil največ med drugorodci, se v šumah in na železniških progah za svoj obstoj z barabami pretepal, pa če te bi tako naglo vrglo nazaj na slovensko zemljo, kot se je to sedaj meni zgodilo, ti bi tudi točil solze, sicer ne od žalosti, ampak od veselja. Tebi to vaše petje prav gotovo tako ne ugaja kot meni, ker ti poješ in slišiš druge peti dan za dnevom. Pojdi pa v tujino, kjer ne boš mesece in mesece slišal materinega jezika."

All ste naročeni na današnji "Prosveto"? Podpišajte svoj list!

zika, tisočkrat lepše ti bo takšno petje po glavi zvonilo, ko se boš zopet znašel na svoji rodni zemlji.

Vem, da ti se čudno zdi, ker rečem rodna zemlja, kajti po mojem govoru znaš, da nisem Gorenjec in si misliš, saj vendar ni to tvoja rodna zemlja. Da si kje daleč preko Atlantskega morja, kjer solnce vaha je sedem ali še več ur kasneje kot tukaj, tudi Hrvata in Bosanca bi imenoval svojega zemljana. Tako, vidiš, se tudi meni zdi, da sem na svoji rodni zemlji, čeprav sem na Gorenjskem in še precej daleč od svoje rojstne vasice."

Žel, najino pogovarjanje ni dolgo trajalo, ker po kakih 20 minutah voznje so izstopili.

V Ljubljani sem šel z očetom v tedaj mnogim Belokrajcem dobro znano Tšilerjevo gostilno na gulaš in kozarec piva. Ko sva šla od postaje proti gostilni, nisva videla nič kaj posebnega. Nazaj grede pa opaziva kakih 15-20 Bosancev, sedeti vsak na svoji torbi ob steni kolodvoza. Policaj se je nekaj nad njimi jezil in jih slednjič spravil, da so šli v čakalnico.

Zagodit sem se v njihovo pogovarjanje in jim povedal, da sem na potu iz Amerike. Eden me takoj vpraša, če sem morebiti videl kje v Ameriki njegovega brata Djura. Vprašal sem ga, kjer je ta njegov brat Djuro, v Minnesoti, Wisconsinu, Michiganu ali v Illinoisu. "A, v Americi je, brate," reče dečko. Potovali so na železniško delo nekje pri Celovcu. Djura pa še do danes nisem našel.

Menda v istem poštnem vozčku, kateri me je pred šestimi leti zapeljal v Kočevje, sem sedel in nestrno čakal, kdaj bom z vrha kočevske gore zagledal preljubo Belo krajino. Male vasice tu in tam v bukovem gozdu so mi bile znane, ali ker nisem s temi ljudmi v šolo hodil, nisem iskal poznanih obrazov. Ameriški milijonar bi bil ponosen, če bi imel v tem gozdu vsaj na pol tako lepo kabino kot jo imata Joe Grahek in njegova žena pri jezeru blizu Elyja, Minn. Toda te kabine ne bom zdaj toliko hvallil, kolikor so hvale vredni, kajti marsikatera Belokrajca, bi predpasnik za peč vrgla in tekla na železniško postajo vprašat, koliko stane voznj listek do Grahkove kabine pri Elyju, Minn., predno bi u- tegnila prečitati te vrstice.

V Nemški loki pa sem začel debele gledati in že pesti izstopil proti postnemu vozčku, češ zakaj nas je zapeljal nazaj v Mountain Iron, Minn., kajti ko smo tukaj izstopili za nekoliko minut odpočitka, sem slišal na nekem odprtem oknu fonograf, ki se je drl v angleščini: "O sweet Annoni v Arizoni". Ko pa sem slišal skupino ljudi govoriti slovensko, drugo kočevski, namesto italijansko, sem se umiril in kmalu sedel v vozčku.

Od tu naprej pa sem že poznal vsak večji kamen ob cesti. Bil žali smo se velikanskemu, kvadratnemu jannu, ki so ga postavili trije slavni inženirji: Teufel, Hudč in Vrag, da meji črnomajsko-kočevski okraj in imetje nekdanje Poljanske gručine.

Kmalu, ko je ta kamen ostal zadaj, je začelo zmanjkovati lepca bukovnega gozda, nato bolj prtilikavo, potem pa višje sadno drevje in vinogradi, nakar smo se takoj iznašli v mali vasici Miklarjih. (Dalje prihodnjik.)

John Grzech.

Izredno visoka izdaja pesniškega dela na Čehoslovaškem

Praga. — Dramatična pesnitev Vitezslava Nezvala "Manon Lescaut" je izšla v praški založbi knižne Melantrich že v petnajsti izdaji in je doseglja naklado 80.000 izvodov. Za pesniško delo je ta uspeh v publikaciji povsem izreden.

Borci proti smrti

Spisal Paul de Kruij

(Nadaljevanje)

Na koncu svoje knjige piše Semmelweis, da je gotovo, da porodnega prisada nikdar ne povzroča "samookužba porodnice". Navaja, da more prenašati svojo bof zaradi smrti tisočev porodnic samo zato, ker upa na srečnejšo prihodnost, ko smrt ne bo več ogrožala nobene ženske, ki hoče dobiti otroka.

"Če mi pa ni usojeno, videti to srečno dobo z lastnimi očmi, nesreča, pred katero me obvaruj Bog . . ."

Zavest, da ta doba mora priti prej ali slej, ta zavest bo ozarjala miljo smrt."

Bog mu tega ni dal. Zato sem primoran napisati bridek epilog k življenjski teži nesrečnega Ogra. Ali ni krivda zdravnikov, ki ne doumejo izkoristiti svet preobrazujočih odkritij, da je naše življenje tako kratko?

70 let bo kmalu, odkar je Semmelweis izrekel svoje preštevilo in še danes (1929)—pomore—ne morem rabiti druge besede—v Ameriki vsako leto 7000 porodnic, ker so še zmerom zdravniki, ki se ne drže preprostih predpisov velikega pozabljenega moža. In vendar je tako lahko odvrniti od porodnic smrt za zastrupljenjem krvi—tako lahko, zgolj s čistotó!

Kaj zato, če je Semmelweis pozabljen; kaj de, če nikdo ne ve, da je bil on tisti, ki je prvi reševal porodnice? Toda sredstev, s katerimi je pobijal smrt, teh ne bi smeli pozabiti nikdar, saj so vendar tako strašno preprosta!

BANTING ODKRIJE INSULIN

Ali ni sramota, da morajo nekateri borci proti smrti odnehati v svojem boju, ker nimajo bogatega laboratorija? Banting je bil mlad zdravnik, strokovno še nepoznan, garal je v nekakem hlevu, ki so ga v ljudno imenovali laboratorij, toda kolikor mu je nedostajalo polžukunih živalic, toliko je nadomestil z značajem in z vztrajnostjo.

Kakor je pri Semmelweisu je tudi pri Bantingu prvo, kar je človek zapazil, njegova preprostost in brezmejna poštenost. Kakor Semmelweis tudi Banting ni imel ne bogato opremljenega laboratorija, ne potrebnega denarja, da bi si nabavil pse, na katerih bi bil mogel delati poizkuse za svoje veliko odkritje. Kakor Ogru, tako tudi Kanadeu Bantingu ni nikdar prišlo na um, da bi bil odnehal v svojem boju proti človeškemu trpljenju. In vendar ni najslavnejšim fiziologom ni posrečilo izolirati insulin in bili so veliki biokemiki, ki so smatrali to sploh za nemogoče.

Mojea očeta bi bil insulin lahko rešil, prav zaradi tega tako neznanako spoštujem Bantinga in njegovo čudežno zdravilo. Insulinu pravim čudežno zdravilo, zakaj kdor ga jemlje—tudi moj oče bi bil lahko med njimi—živi s svojo sladkorno boleznijo marsikaterikrat dlje, kot če ne bi bili zdravniki pri njem nikdar našli sladkorja.

Moj oče je umrl 1917 za diabetesom, kot bedna senca samega sebe. Samo štiri leta pozneje, v večno znamenitem vročem poletju 1921, je začel Banting s svojimi temeljnimi poizkusi v nizki podstrešni sobici v fiziološkem zavodu vseučilišča v Torontu.

Cukrovka je napadla mojega očeta poleti 1917 in strašno je bilo gledati, kako se je naenkrat izpremenil. Še danes ga vidim tako natančno, kakor da bi bilo včeraj, ko sem bil prvič opazil, da se je moralo z njim zgoditi nekaj strašnega. Bil je mrzel februarjski dan z običajno poledico na ulicah. Srečal sem ga, ko je šel počasi po naši vaški cesti. V obraz je bil sivkast in ramena, ki jih je bil držal zmerom tako ravno, so se mu bila kar povesila.

Vse je poizkusil, kar je bilo le mogoče. Toda to vse skupaj je bilo takrat brezupno. Celotna zdravniška znanost je bila prepričana, da ni mogoče sestaviti tako učinkovitega zdravila, kot je insulin. Vse velike glave bi se bile smejale tistemu, ki bi jim prerokoval, da bo kak mladič, ki je komaj dovršil svoje izpite kot Banting, takoj kot svoje prvo delo sestavil zdravilo, s katerim je mogoče na cukrovki bolnim podaljšati življenje za desetletja. Moj oče je bil majhen trgovec v majhnem mestu, toda znanost je spoštoval. Vedno znova me je tista leta izpraševal, ko je polagoma hiral in sem jaz ravno začel študirati zdravstvo, dali res niso zdravstveniki še ničesar našli proti bolezni, ki ga je razjedala od znotraj. Tako jo je opisal. Dr. Forster z vseučiliške klinike v Anr Arboru mu je predpisal najboljšo in najmodernejšo dieto in rešil me je ta za nekaj časa pomogla, toda kmalu se je spet pojavil v njegovi sapi strašni zadah po acetonu. Včasih se mi je zdelo, di mi hoče v svojem obupu očitati, da je vse to, kar mu morejo nuditi najboljši zdravniki, samo počasno umiranje, hujše od smrti in na vsem svetu je bilo tisoče takih, ki so bedno hirali.

Leta 1917 sem sedel ob smrti postelji svojega očeta, ki je umrl star 60 let. Hudo mi je, kadar pomislim, da sta se je spet pojavil v njegovih sapi strašni zadah po acetonu. Včasih se mi je zdelo, di mi hoče v svojem obupu očitati, da je vse to, kar mu morejo nuditi najboljši zdravniki, samo počasno umiranje, hujše od smrti in na vsem svetu je bilo tisoče takih, ki so bedno hirali.

Malo pred smrtjo ga je bilo strašno pogledati, tako zelo so mu bila lica upadla. Tiste pomladanske dni je ležal večinoma nezavesten, toda enkrat se je zavedel, me pogledal in vprašal jasnih oči: "Paul, kaj praviš ti o smrti?" Če bi se bilo to zgodilo nekaj let kasneje, tedaj bi bil mogel nekoga dne, preden ga je napadla njegova poslednja bolezen, priti k njemu in mu zavriskati: "Oče, zate imam veliko, veliko novoto!"

Film v službi ljudstva

Prvi filmi so bili po svoji tehnični strani dokaj okorna vrsta slikic, ki se je prepočasno pomikala skozi filmski aparat, tako počasi, da smo gledali skoraj vsako slikico zase. Vsak gib roke ali korak smo videli posebej. Ko so izboljšali filmsko aparaturo tako, da je moglo zdrsneti pred lečo 16 slikic na sekundo, to je z brzino, ki ji človeško oko ne more več slediti in dobi vtis neprekinjenega gibanja, je bil v tehničnem napredku filma storjen dober korak naprej. Gledalca niso več motile "premikajoče se slikice", ni se mu bilo treba več truditi, da bi posamezne slikice s svojo domišljijo združeval v celoto, marveč je gledal pred seboj pravo hojo, zamaha, dirajoče konje, dreve, avtomobile, premikajoče se ustnice. Vendar iz ust še ni bilo glasu, avtomobili še niso ropotali, lokomotive so pokale brez poka.

To je bilo razdobje nemega filma. Pri predstavah nemih filmov so po navadi sedeli pred filmskim platnom godbeniki za klavirji, spremljali filmsko zgodbo z bolj ali manj primernimi skladbami, ki so pripomogle, da se je občinstvo laže zvedelo v storijo, ki jo je prikazoval film. Okoli leta 1930 pa se je posredilo filmskemu traku priključiti glas, ton. Gib in ton sta se združila, ljudje niso več samo premikali ustnic, marveč so pred nami na filmskem platnu mahoma spregovorili, zapeli — konji so zahrzali, lokomotive zapiskale.

Iznajditelji na področju filmske tehnike pa niso mirovali, marveč so z vztrajnim delom skušali izpolniti sliko in ton in temu pridaati novih iznajdb, ki bi filmu dale še večjo prepričljivost, večjo možnost izražanja. Nastal je tako imenovani barvni film, ki naj bi sivo sliko oživil. Naravne barve so očesu prijetnejše, so bolj nazorne in barvni film ima med občinstvom velik uspeh. Spominjati se barvnih filmov s Shirley Temple, Robina Hooda, širileh risank Walta Disneya ali sovjetskega dokumentarnega filma "Praznik mladosti", ki je imel do sedaj največji uspeh v zgodovini naše kinematografije.

V zadnjem času so znatno napredovali poskusi s tako imenovanim tridimenzionalnim filmom. Smisel iznajdb na področju tridimenzionalnega filma je povečati vidno iluzijo, očesu sliko na filmskem platnu pa še bolj približati, da bo še nazornejša, še verjetnejša, še bolj naravna. V Moskvi je že postavljen kino, kjer prikazujejo tridimenzionalne filme. Gledalec dobi vtis, da so igralci v resnici pred njim, da se gibljejo med občinstvom, da vozi vlak po dvoranah.

Vpliv filma so že v času njegovega nastanka spoznali predstavniki naprednih in nazadnjaških družbenih sil. "Premikajočih se slikic" so se takoj ob njihovi iznajdbi polastili v glavnem nazadnjaki. Sredstva filmske proizvodnje so draga. Kupiti so jih mogli tedaj le bogataši, ki so hoteli ob novi iznajdbi obogateti pri tem pa seveda s filmom posedovati obiskovalcem kina filmske zgodbe, ki niso v nasprotju z njihovo miselnostjo. Tako so filmi prvega ameriškega filmskega proizvajalca Adolfa Zuckorja nazadnjaški, kot je nazadnjaška večina v filmu predvojnega in današnjega Hollywooda. Poskusi Charlie Chaplina in njegove družbe naprednih filmskih umetnikov "United Artist", ki so hoteli s filmom služiti napredku, so do mala spodleteli. Udušili so jih finančno močnejši trusti.

Med tem ko je film v anglosaških deželah predvsem predmet svobode trgovine in reakcionaren, ker izraža miselnost družbe, ki ga proizvaja, je za časa fašizma v fašističnih deželah postal film eno izmed načrtno uporabljanih in najučinkovitejših propagandnih fašističnih sredstev. Anglosaški film obravnava le motive, ki so navadno izmišljeni, ki niso odsev in izraz resničnega življenja, ki ne kažejo poti k napredku. Gledalca zavajajo v svet sanj in ga trgajo iz vsakdanjega stvarnega življenja.

Iz kinematografov odhajajo ljudje v tovarne, rudnike, trgovine in z vsem, kar so videli in slišali, se ne znajo pomagati in av-

jem vsakdanjem življenju. Take zgodbe jim življenje, grenijo, ker ga jim ne razlagajo, da bi ga prav razumeli, in jim ne povedo, kako se je treba vsak dan spriti boriti, da bi se izboljšalo, ker jim kažejo soyražnika, ki jim življenje teži, v prikupni luči, namesto da bi ga razgalili in prikazali v vsej njegovji zjedavski pokvarjenosti.

Prva država na svetu, ki ji je uspelo iztrgati film iz rok nazadnjakov, je Sovjetska zveza. Sovjetska vlada je za časa revolucije spoznala, kakšno mogočno kulturne in propagandno vzgojno sredstvo utegne postati film. V nasprotju z izjavo zadnjega ruskega carja, da je film škodljiva, odvisna stvar, zadeva normalnih ljudi, je velik voditelj in učitelj delovnega ljudstva V. I. Lenin proglasil: "Izmed vseh umetnosti je za nas najvažnejši film."

Sovjetski film je v 25 letih svojega razvoja prešel zmago-slavno pot od skromnih začetkov preko težav, ob vprašanih novih tehničnih iznajdb na področju filmske tehnike do časa velike domovinske vojne, ko je izvršil svojo veliko nalogo. Filmi sovjetske proizvodnje so ljudski filmi. Zakaj? Zato, ker prikazujejo sovjetski filmi življenje v vsej njegovi resničnosti, v njegovih težavah in lepotah, v hudem in dobrem ter razlagajo, zakaj so človeške usode take in take, in kakšna je pot, ki vodi v boljše in lepše življenje.

Ta kratka oznaka velja doma-la za vse sovjetske filme. Najnaprednejša država na svetu, prva, ki jo vodi delovno ljudstvo, je filmsko tehniko postavila v službo miali o nezadarnem napredku, o pohodih delovnih množic vsega sveta lepšemu in boljšemu življenju naproti. Sovjetski film od Poti v življenje, Pastirja Kostje do Suvorova, Hmeljnicega, Kutuzova, nemrljivega Čarovnika in Praznika mladosti so en sam krih veselja nad življenjem in volje do napredka.

Borba proti nepismenosti

v Bosni in Hercegovini

V Bosni in Hercegovini je bil pred vojno velik del prebivalstva nepismen. Sicer nepopolne statistike govore o tem, da je bilo okoli 75% nepismenih. V nekaterih krajih pa je bil odstotek nepismenih še večji. Takšno stanje je bilo posledica politike, ki so jo vodili v Bosni in Hercegovini razni okupatorji. Vendar pa se niti pozneje v pred-avrilski Jugoslaviji kulturno življenje ni izboljšalo. Politika stare Jugoslavije se v svojem bistvu ni razlikovala od politike bivše avstro-ogrške monar-hije, ki je preprečevala, da bi se širila prosveta med ljudstvom, ker se je bala, da se ne bi kulturno in politično zavedne množice uprle nasilju. Tečaj za pismenost so smeli voditi le učitelji, ki so bili v državni službi. Teh pa je bilo mnogo premalo, da bi zmogli odpraviti ali vsaj znižati odstotek nepismenih. Prav tako je bilo tudi šol premalo, da je število nepismenih celo naraščalo. Kulturne ustanove in šole so bile omejene le na mesta in večje vase. Doga-jalo se je celo, da so bile cele pokrajine, kjer ni bilo niti ene šole.

Tako je ljudstvo obdržalo prav za prav isto miselnost in obliko življenja kot za časa turškega gospostva. Avstrijske oblasti in protijudski režimi stare Jugoslavije pa so to zaostalost še podpirale. O Bosni in njenem prebivalstvu, ki je razdeljen na tri vere in razkrojeno po gmajnah in visokih bosenskih planinah, so se širili preko njenih meja različni pojmi, ki so odgovarjali težnjam avstrijskih koloni-zatorjev. Ti so Bosno in Hercegovino pokrili s plaščem eksoti-ke in ustvarjali iz nje privlačno deželo za turiste ter skušali za tem prikriti svoje imperialistične in izkoriščevalne namene.

Po podatkih, s katerimi razpo-laga ljudska oblast, je bilo v re-publiki Bosni in Hercegovini ob koncu vojne okoli 1.200.000 ne-pismenih. Organi ljudske prosvete so takoj po osvoboditvi in

še preje za časa narodno-osvo-bodilne borbe začeli načrtno od-pravljati nepismenost in dviga-ti kulturno raven delovnih množic. V polni meri se namreč ljudska oblast zaveda, da je ka-zalo kulture vsake dežele ravno stopnja izobrazbe delovnih množic, število, znanstvenih in kulturnih ustanov ter zlasti odstotek pismenosti.

Tako je v petletnem načrtu predvideno, da do 1951 leta ne bo niti enega v starosti do 45 let, ki ne bi znal pisati. Zato ne bo do skrbela le prosvetne oblasti, marveč jim bodo pri tej težki nalogi pomagale vse množične organizacije. Ljudska oblast bo poskrbela zlasti za to, da se dvigne število šolskega kadra. V številnih tečajih se vzgajajo v na-prednem duhu novi vzgojitelji, ki bodo ponesli med ljudstvo luč prosvete, katero je tlačanski dr-žavni red stare Jugoslavije ob-sodil na nepismenost. S pomoč-jo učiteljev je bil organiziran niz tečajev za pomožne učitelje, katerih se je v galvnem udeležila mladina. Oblasti so popravile številna šolska poslopja ter vze-le v najem zasebne zgradbe z namenom, da bodo morali obis-kovati osnovno šolo vsi za šolo dorasli otroci.

V letu 1945 in v prvi polovici 1946 je bila izvedena prva orga-nizirana borba proti nepismeno-sti. V teku te borbe se je na-učilo brati in pisati okoli 60.000 ljudi. Na jesen 1946 in v zimi 1947 pa so prosvetne oblasti v okviru splošnega načrta za ljud-sko prosveto določile, da se bo udeležilo 100.000 ljudi raznih te-čajev za nepismene. To število pa je v veliki meri prekoračeno, ker se je tečajev za nepismene v tem času udeležilo že 138.888 tečajnikov ter jih z uspehom do-vršilo. Sedaj je v teku kampa-nja, ki ima za cilj, da se nauči pisati 200.000 ljudi. Po poročilih je razvidno, da borba proti ne-pismenosti z uspehom napredu-je in da se ljudstvo zaveda, kaj pomeni kultura in izobrazba. Ljudje se vse bolj zanimajo za te tečaje in jih je v približno štirih mesecih obiskalo že 145.161 ljudi, na tečajih pa je še vedno 67.371.

Tako bo v Bosni in Hercegovini praktično popolnoma od-pravljena nepismenost kot druž-beni pojav. Ljudstva pa, ki se je samo osvobodilo narodnost-nega, gospodarskega in kultur-nega suženstva, ne bo mogel več nihče izkoriščati in graditi na njihovi zaostalosti niti političnega niti gospodarskega ka-pitala.

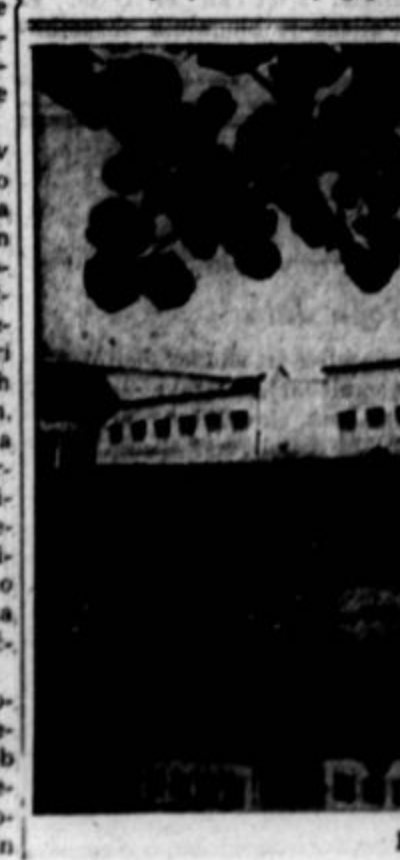
Tako bo v Bosni in Hercegovini praktično popolnoma od-pravljena nepismenost kot druž-beni pojav. Ljudstva pa, ki se je samo osvobodilo narodnost-nega, gospodarskega in kultur-nega suženstva, ne bo mogel več nihče izkoriščati in graditi na njihovi zaostalosti niti političnega niti gospodarskega ka-pitala.

Tako bo v Bosni in Hercegovini praktično popolnoma od-pravljena nepismenost kot druž-beni pojav. Ljudstva pa, ki se je samo osvobodilo narodnost-nega, gospodarskega in kultur-nega suženstva, ne bo mogel več nihče izkoriščati in graditi na njihovi zaostalosti niti političnega niti gospodarskega ka-pitala.

Tekstilna industrija v Kranju

Tekstilna industrija potrebuje še mnogo sposobnih tehnikov, ki bodo znali organizirati produk-cijo tako, da bomo čim prej mogli izdelovati dovolj dobrih tkanin za vse sloje našega ljud-stva.

Državni tekstilni tehnikum v Kranju, ki traja tri leta, ima značaj popolne srednje šole. Na-darjeni absolventi bodo lahko nadaljevali študije na visoki teh-nični šoli. Pogoji za vstop v teh-nikum je dovršena nižja sred-nja šola, veselje do stroke in zdrava čutila (posebno vid in sluh). Sprejemajo tudi starej-se tovaršice in tovaršice iz prak-se, ki pa morajo prav tako u-strezati sprejemnim pogojem.

Kako je danes v Mehiki

Ko se človek sprehaja po ulicah mehiškega glavnega mesta, mu od vseh strani udarja isti težki duh, ki so ga polnje vse mestne ulice, v katerih vidimo poleg razkošnih avtomobilov domačine, ki hodijo bosi po ploč-niku. Med ta oster duh se mešajo tudi tam obžni in melodični glasovi kitar, ki jih vbirajo skupine črnolasih in rjavopolnih moških, ki se zbirajo po mehiških dvoriščih ali "patios". Naj-česče čujemo lepe pesmi, ki so znane pod imeni "Corridos" in "huapangos" ter jih poznajo po vseh svetovnih plešnih dvorana-h in kinodvoranah.

Godba in petje je v Mehiki zelo običajna stvar. Ko se se-stanejo v "patios" tri ali štiri osebe, ki prepevajo polglasno pod zvezdnatim nebom, se mi-moideci in sosedje takoj pridru-žijo skupini, da poslušajo ali pa da se tudi sami pridružijo petju.

Tuju, ki pride v Mehiko, se vtisneje v spomin tudi številni vrtovi in parki z drevoredi vrbe žalujka in s številnimi gredica-mi, kjer je cvetje vseh mogočih barv. Domačini so zelo u-merjeni. Kljub neštetim vabam se Mehikanci zvesto držijo sta-rih navad, od katerih so neka-tere že iz dobe njihove stare ci-vilizacije, ki jo poznamo iz ča-sov Aztekov. Mehikanci so zelo ubogi in ta njihova ubožnost jih navaja, da se hočejo otresti žalosti in fatalizma, s tem da pijejo "tequila", "periko", ali mehiškano žganje. Te okusne pijače so zelo vajevrstne in tu-di pivca, ki je vajen ruma ali whiskeyja, je dovolj samo en po-žirek.

Mehički kino je zelo razvit. Njihovi studios spadajo med najmoderneje na svetu in nji-hovi romantični filmi s svojimi legendami in bajnimi pokraji-nami uspešno konkurirajo hol-lywoodskim proizvodom v južni Ameriki. Njihovi zvezdniki Pe-dro Armendaris, Dolores del Rio in Eva Feliks so znani vsaj to-liko kot Rita Hayward ali G. Cooper.

Posebna mehiška zanimivost je ognjenik Pirikutin, ki je šel pred dvema leti začel bruhati.

Vsi opravljajo še teprsetični in praktični izpit.

Glede na značaj stroke, ki fi-zično ni naporna, predvideva plan vpisa vsaj 70% deklet; za-to vabijo predvsem te, da se po-svetje tekstilno-tehnični stroki. Vsaik absolvent se lahko izpol-njuje v oni smeri, ki ga najbolj veseli: risarji postanejo sestav-ljalci in slikarji vzorcev za tkani-ne; kemiki in fiziki se posvete apreturi, barbarstvu in filmske-mu tiskarstvu na blago; dobri matematiki in organizatorji se posvete statistični normirski, evidenčni in planerski stroki; ti-sti, ki imajo veselje do mehanike, pa se posvete predilniškim, tkalskim in pletilskim strojem in njih konstruiranju.

Socialni pogoji so za dijake u-godni. Vsakdo, če je le poraben, dobi do 1500 in več štipendije od ministrstva za industrijo L. R. S. Prehrana je zagotovljena v dijaški menzi, le za stanovanje morajo dijaki sami poskrbeti, ker šola še nima internata. Za-to je uместno, da se resni kan-didati za šolo še sedaj pobrigajo za svoje stanovanje.

po nekem močnem potresu. Na ta ognjenik se lahko pride s ko-njem in in veličasten je nočni pogled na ognjenik, ki braha pod zvezde svojo lavo. Obisko-valci si lahko prižejo cigareto na tej lavi, ki se zdi popolnoma neškodljiva.

Politične in socialne ustanove so v Mehiki zelo stabilne in de-mokracija se stalno izpopolnju-je. Predsednik Aleman nada-ljuje delo svojih prednikov, de-mokratskih generalov Cardena-sa in Avija Camacho. Poleg So-vjetske zveze je Mehika edina država, ki ni nikoli priznala fašistične Francove vlade v Špa-niji in je med državljansko voj-no v tej državi na vse mogoče načine pomagala republikan-cem, ki so našli v tej deželi po-fašistični zmagi gostoljubne za-točišče.

Mehičko ljudstvo črpa iz svo-je demokratične tradicije moč, da vztraja v svoji občudovanja vredni borbi proti vsem načrtno za gospodarsko izkoriščanje dežele in za politično zaslužnjevanje s strani Združenih držav Severne Amerike. Zato lahko z zaupanjem gleda na svojo bo-dočnost in neodvisnost.

Razstava živine v Tolminu

Živinorejska zadruga v Tol-minu je na pobudo kmetijskega odtaka in s sodelovanjem okraj-ne poslovne zveze priredila 25. aprila v Tolminu prvo večje ro-dovniško premiranje cikaste plemenske (planinske) živine. Razstavljenih je bilo 268 glav rodovniške živine. Razstave so se udeležili živinorejci iz vsega tolimskega okraja, prišli pa so tudi od drugod iz Idrije, Ljubljane itd. Za vse živinorejce tolimskega predela je bil 25. april pravi praznik, ki jim je bil v koristen pouk za bodoče delo v živinorej.

Na razstavnem prostoru je bi-lo že na vse zgodaj zelo živo. Prthajali so živinorejci, ki so prignali svojo lepo živino iz pla-ninskih predelov od vseh strani. Mnogi so se pripeljali z vozovi, za katerimi so bili privezani le-pi planinski biki in krave. Mno-go krav je imelo okrog vratu zvonce, ki so naznanjali, da bo živina kmalu odšla na pašo v planine.

Iz Ljubinja je pripeljala Iva-na Kavčič (Potočarica) svojo na-lepšo živino, njen brat Ivan Kav-čič (Grapar) pa je prignal 7 glav zelo lepe živine z bikom na čelu. Tudi Poljubinci niso mnogo zaostajali in so se lahko ponahli s svojo lepo živino. Ne smemo pozabiti naših vrlih Zatoimincev, od katerih se je najbolj od-likoval Miha Lipušček (Ivančič). Lepega bika, ki je bil ponos raz-stave, je prignal Jože Perdih (Bogataj). Prignali so svojo ži-vino tudi živinorejci iz Žabč, Sv. Lucije, Zadlaz in iz štiri ure od-daljenih Tolminskih Ravni. Dog-on bi bil še večji, če bi bilo prejšnji dan lepo vreme.

Razstavljeno živino so ocenje-vale tri komisije. Prva, ki jo je vodil načelnik kmetijskega mi-nistrstva tovarš Gosak, je oce-njevala bika in rodovniške krave. Druga, ki jo je vodil tov.inž. Ferčelj, je ocenjevala popis-ne krave. Tretja, ki jo je vodil tov.inž. Peterelj, pa je ocenje-ovala mlado živino. V vsaki ko-misiji so bili zastopniki kmetij-skega ministrstva, en živinorejec član zadruge, ki je razstavljala živino.

Tekma pevskih zborov v Ljubljani

Poverjenstvo za kulturo in umetnost pri MLO v Ljubljani je priredilo v veliki dvorani Slo-venske filharmonije v dneih 13. in 14. junija tekmo ljubljanskih pevskih zborov. Nastopilo je 14 mešanih, 7 moških in 4 ženski zbori.

Po dveh uspešnih kulturno-umetniških revijah, ki so ju pri-redili Enotni sindikati Slovenije v letošnji koncertni sezoni in na katerih so nastopili kulturno-umetniški aktivji iz vse Slovenije, je zadnja tekma znova po-množila izkušnje v pogledu orga-nizacije in napredka te oblike dviganja ljudske kulture in prosvete. Pomen vsakega kultur-nega tekmovalca je seveda mno-gostranski: prosvetna vzgoja, mobilizacija delovnih kadrov, dviganje življenjskega optimiz-ma in delovnega elana ljudskih množic itd. To je mogoče do-seči na razne načine, kar je tre-ba upoštevati pri oceni dela in napredka posameznega kultur-no-prosvetnega aktivja. Vendar pa je temelj trajnega uspešnega napredka pri pevskih zborih mogoče doseči predvsem s stal-nim dvigovanjem pevске kvalitete posameznega zbora in s stalni-h večanjem kroga poslušalcev, ki mu je pevška umetnost name-njena. Pri ocenjevanju napre-dka in kvalitete pevске umetno-sti naših zborov pa moramo u-poštevati najširše vidike, ki bodo vključevali vse delovne možno-sti in pogoje.

Osnova vsakega uspešnega kulturnega dela in tudi petja je temeljito strokovno znanje in delovne izkušnje. Pri glasu iz-haja to iz obvladanja glasbene tehnike: ritma in agogike, intonacije in glasovne izdelanosti dinamike, fraziranja itd., kar vse je obsežno v interpretaciji skladbe po muzikalno-tehničnih vidikih.

Vendar bi izključno poveča-nje pozornosti temu strokovne-mu delu dalo zelo omejene re-zultate pri napredku naših zborov, če pomislimo, da sloni nji-hovo udeleževanje na prostovoljnem delu amaterjev in dile-tantov-pevcev. Izredno pomem-bna pa je predvsem ideološka interpretacija izvajanih skladb. Ta se kaže v izbiri sporeda, v interpretaciji teksta, v pravil-nem uporabljanju glasbenih sredstev itd., kar je obsežno v pravičnem pojmovanju vse skladbe.

Čim boljše izoblikovanje mu-zikalno tehničnih sredstev v u-strezajoči ideološki interpretaci-ji, more dati osnovo za splošno umetniško oceno. Pri tem se kaže upoštevanje danih sredstev v pogledu glasovnega materiala, stopnja strokovne izobrazbe in sposobnosti zborovodje pri izbi-

ri sporeda v odnosu do dejanske izvedbe skladbe.

Tekma je pokazala različne stopnje napredka kakor tudi de-loma pomanjkljivo in enostransko pojmovanje in dviganje kva-litete raznih zborovskih aktivov. Pomembno razvojno stopnjo v pogledu muzikalno-tehnične in-terpretacije so pokazali zlasti: ŠPZ ljubljanske univerze, Glas-bena Matice, KUD "Jože Moškerič", KSS "Ivan Cankar", De-levski pevski aktiv KUD poštnih uslužbencev, Sin. podružnica Stora, Tobačne tovarne, Sin. podružnica Tobačne tovarne, Sin. podružnica Medicinske fakultete, KUD "Jože Masovec", KPD OF "Minko Smrekar". Vi-soko stopnjo strokovnega znanja kaže zbor Glasbena Matice, ki pa je podal pomanjkljivo muzikal-no-ideološko interpretacijo v Vrabčevem "Udar na udar", kar je ideološko bolj zadelo Sin. podružnica občinskih sadruga. Ideološko zadovoljivo so podaja-li tudi OF Jelca, Slavce, KUD Jože Masovec, Invalidski pevski zbor IV. armije in Sin. podru-žnica Pletenina. Splošno na lko-do kvalitete pevске umetnosti je preobsežno zborovodsko delo C. Oblaka (Pevski zbor R. O. Vič "Viktor Drašler", Sin., podru-žnica ECZ in AFZ "Vida Pre-gare"). Pomemben umetniški uspeh v oblikovanju muzikalno-ideološkega izraza so dosegli po-leg Sin. podružnica Stora KUD "Tineta Rožanca" (mestoma ne-koliko medla intonacija) in KUD poštnih uslužbencev zlasti ŠPZ ljubljanske univerze (pozor na dinamiko), dočim je izborni KSS Ivan Cankar premalo od-tehtal vse možnosti in števil-čnost zbora pri izbiri sporeda (dve zgolj čustveni pesmi). Mla-dinska mešana zbora KUD "Jože Moškerič" in MKUD "Kajuh" se nista mogla zaradi mladostnih glasov primerno vključiti v to tekmovalstvo. Vendar je KUD Jože Moškerič uspešen mobiliza-cijski zbor, dočim se je skušal MKUD "Kajuh" vključiti v ok-vir te tekme z neideološkim is-kanjem efektov zlasti v koroški "Nmau šez izaro", ki je bila tudi slabo ritmizirano podana.

V celoti je to tekmovalstvo po-kazalo pomemben napredok. Or-ganizacija prireditve je bila vzorna in odziv poslušalcev od-ličen. Zlasti pa je treba ugotovi-ti, da ima Ljubljana še večje število dobrih zborov, ki postajajo resen konkurent naših pre-vojnih pevskih aktivov. Izčisti-lo se je muzikalno-ideološko po-stavljanje razvoja naše pevске kulture. Tako se bodo mogli naši zbori pravilno vključevati v socialistično izgradnjo naše kulture v petletnem načrtu.

Dr. R. H.

Partizanski invalidi Slovenske Koroške na obisku v Ljubljani

Ljubljana, 14. junija. — Na povabilo Glavnega združenja ju-goslovanskih vojnih invalidov v Ljubljani je prišla danes v Slovenijo šestčlanska delegacija partizanov-vojnih invalidov iz Slovenske Koroške, ki bodo pre-živelj svoje počitnice v Lopudu v Dalmaciji. V partizanski de-legaciji so sami odločni boreci z svobodo Slovenske Koroške, k so bili ranjeni v borbah s hitler jevci. Med njimi je tudi sestri-treh padlih partizanov iz Pogri-v Podjuni Hobei Marija ter par-tizana Malle in Rupič, ki sta ž pred dvema letoma zaprosil avstrijske oblasti za invalidsk podpora, pa je še do danes nisi prejela, da si sami Avstrije priznali Rupiča za 55 odstotnega invalida.

Avstrijske oblasti so tudi pr-tej priložnosti pokazale svoj neakcionenost do koroških Slo-venscev, kajti dvema partizanski ma invalidoma so odrekli potn list za Jugoslavijo. Ta dva par-tizanska invalida sta Anici Šporn-Vida, sekretarka Pokra-jinskega odbora Zveze mladine za Slovensko Koroško, in Ollipie tajnik Društva bivših partiza-nov Slovenske Koroške. Zna-čino za odnos avstrijske oblasti do slovenskih partizanov je tud njihov postopek s partizansk delegacijo na železniški postaj-v Podrožnici, kjer je vlak čist-brez potrebe čakal od večraj o-pol 6. popoldne do danes zjutra ob 2. Naši predstavniki, ki s pričaokovali delegacijo že večra)

so telefonično vprašali v Podrož-čico, ali ni tam partizanska dele-gacija. V odgovor so dobili po-jasnilo, češ da ni v Podrožčici nobene delegacije, čeprav so do-bro vedeli, da je delegacija v v-laku, ki je brez potrebe čakal na postaji več kot 8 ur.

Glavni odbor Združenja ju-go-slovanskih invalidov v Ljublja-ni je povabil koroške invalide v Jugoslavijo, da jim pokaže hva-ležnost in ljubezen svobodne lomovine Slovencev do parti-zanskih borec in neločljivo po-zreanost vsega slovenskega na-oda in vseh jugoslovanskih na-odov s Slovensko Koroško, za catere svobodo so tudi oni pre-ivali kri.

NAZLANILO:

Ker nas je še več ljudi napro-šlo za naslove jugoslovanskih oblastev v Zdrženih državah, aj tu navedemo, da naslov ju-goslovanske ambasade so glasi:

Yugoslav Embassy,
1920 — 18th St. N. W.
Washington 9, D. C.

Naslov urada jugoslovanske-ga konzula pa so glasi:

Yugoslav Consulate General,
745 — 5th Avenue,
New York 22, N. Y.

in

Yugoslav Consulate General
188 West Randolph Street
Chicago 2, Illinois

Pišete lahko v slovenskem, hrbovatskem ali angleškem je-ku.

IGITIRAJTE ZA PROSVETO

Predilnica v Novem mestu ob reki Krki.

DIMEŽ STRAH KRANJSKE DEŽELE

Cerar Anton Danilo

(Nadaljevanje)
 "Po kaplana si ga poslal," mu reče Durgelc.
 "Ko se bo vrnil, naj gre h Katrci v Trzin ter ji izroči sto goldinarjev, da nam bo preskrbela klobas. V sredo naj pride na Šmarjetno goro in prinese naj s seboj žensko obleko. Ti, Nagrašek, boš kočijažil!"

Klobučar se je vrnil s kaplanom, ki ima preko oči zavezano svileni ruto.
 "Janez, gospoda sem pripeljal."
 Dimež se obrne h kaplanu:
 "Pozdravljeni, gospod kaplan! V moji četi se je zgodila nepokorščina; tam leži grešnik. Rešite mu dušo. To je vaš posel, moj posel pa je kaznovanje!"

Po teh besedah se obrne k svojim možem, ki so se bili vsi spoštljivo odkrili, ko je Klobučar privedel kaplana. "Zdaj pa vsak na svoj posel! Vi trije," pokaže na Nagraška, Mihevca, Cepudra, "in še Priboršek, pojedite z menoj, kakor sem že rekel." Obrne se k Durgelcu in pokaže na Klobučarja. "Ti ostaneš tu, dokler ne konča gospod kaplan svoje opravilo pri Boštjanu. Ko bo gotov, mu odvežite oči, a tako, da bo ostal s hrbtom proti vama. Nato pohitita v gozd in šele ko mu od tam zakličeta, se sme obrniti."

Kaplan je med tem že pokleknil k Boštjanu, kamor ga je bil odvedel Klobučar, ki je podpiral ranjenca, da bi se laže izpovedal. Zdaj je pristopil še Durgelc, Janez in ostali se molče odpravijo v smeri proti kočiji.

VII.

Napad na kresjijo

Pri mekinjskem predsedniku Franu pl. Posauerju je bila v sobani njegovega velikega stanovanja v Kresjiji zbrana na večer tistega dne vesela družba treh dam in štirih gospodov. Sedeli so za zajetno težko mizo in prav takšnih z usmjem prevlečenih stolič z visokimi nasloni. Med slikami na stenah, ki so bile prepačene z bogatimi tapetami, je bila najimenejša slika cesarja Ferdinanda v bohотно izrezljanem okviru. Na nizki podolgovati omari je prijetno tikakala pozlačena ura v empirskem slogu s svojimi belimi, imenitno zvinitimi stebriči.

Podoba je bila, da je družba že povečerjala ter da sedi že precej časa pri vinu. Krasen velik vrč iz brušenega stekla s kovinastim pokrovom je bil že skoraj do dna izpraznjen. Le v kozarcih dam je še žarelo rujno, rumeno vino, medtem ko so jih gospodje že vsi izpraznili. Sredi mize se je bohотно dragocena vaza omamno diševala, na kateri se je odbijala luč svečnega lstenca.

Glasi krotih gospodov in vesel smeh dam, ki je bil sledil dovtipu veseljaškega zdravnika, doktorja Franceta Arkota, je polagoma izzvenel, ko debelušna gospa Huberjeva nenadno vzklikne: "O ti moj Bog, glejte no, kako se je zunaj že stemnilo, me smo pa tu kljub rogoviljenju Dimeževe tolpe." Z zadnjimi besedami se je obrnila k svoji nežni, drobni hčerki Minki in k mladi gospej davkarjevi, ki se tudi ozre proti oknu ter tesnobno odvrne:

"Popolnoma se je že stemnilo. Mama, odpravimo se čimprej domov!"
 "Da, takoj, takoj moramo odot!" hiti gospa Huberjeva ter se s težavo dvigne s svojega

sedeža. Tudi Minka in gospa davkarjeva vstajata. Prav tako gospodje.

Aktuar Jožef Strgar, osemindvajsetleten, vpluden mladenič z rožo v gumbnici, se pri tem skoro malo zamaje, kajti bil se ga je precej nalezal, zato tudi korajžno seže Minki pod roko ter si pritrsne njeno laket nase, šepetajoč ji v uho: "Upam, da se kmalu spet vidiva!"

Minka se mu z zapeljivim, nervoznim nasmehom izmakne ter stopi h gospej davkarjevi, rekoč ji zaskrbeljeno: "Pojdimo že, gospa, pojdemo!"

Predsednik, visok petdesetletnik, se mirno in dostojanstveno z ljubeznivim priklonom obrne h gospej Huberjevi: "Madame, kočijo je moj hlapec že napregel! Prisedel bo s samokresom k vašemu kočijažu ter vas spremil do zadnjega ovinka. Bodite torej čisto brez skrbi!"

"Zavijte se čisto v svoje ogrinjalo, gospodična, da vas rokavčiči ne zapazijo!" pravi hudomušno doktor Minki.

"Saj res, pristavi aktuar, vesel, da lahko posluži Minki s poklonom, "tako ste zali, da bi vas jaz takoj ugrabil, če bi bil Dimež!"

"Oh!" zavzdihne hrepeneče davkarjeva gospa. "Kako bi bilo to romantično!"

Učitelj Anton Cerar, mlad moč prikupljive zunanosti, pa tiho pripomni: "No, danes ste lahko brez skrbi zaradi Dimeža. Saj je že v Ljubljani pod ključem!"

"Škoda," zavzdihne melanholično davkarjeva. "Pravijo, da je tako lep deček!"

"O, vem, da bi vam bil nevaren, a tudi vi njemu, lepa gospa," se ji šaljivo prikloni doktor. Medtem je predsednik prižgal štiričrtni svečnik, da jim posveti do voza.

"Škoda, da že odhajate," meni vpludno, "ko smo se imeli tako lepo in prijetno, da že dolgo ne tako." Nato gre do vrat, jih odpre in s svečnikom v roki posveti na hodnik, da bi dame vidеле po stopnicah. Sežejo si v roko in se poslavljajo vse križem in klicoč si "na svidenje!"

Predsednik in aktuar stopita z njimi na hodnik.

Doktor pa se smeje usede na stol poleg učitelja, ki je ostal v sobi.

Obadva se lagodno zlekmeta ter se predajata prijetni lenivosti po dobri večerji in imenitem vincu.

Čez nekaj minut se vrača predstojnik, noseč gorčične svečke, ki ga postavi na nizko omaro ter ugasne.

Zunaj se začuje pokanje z bičem in drdranje kočije.

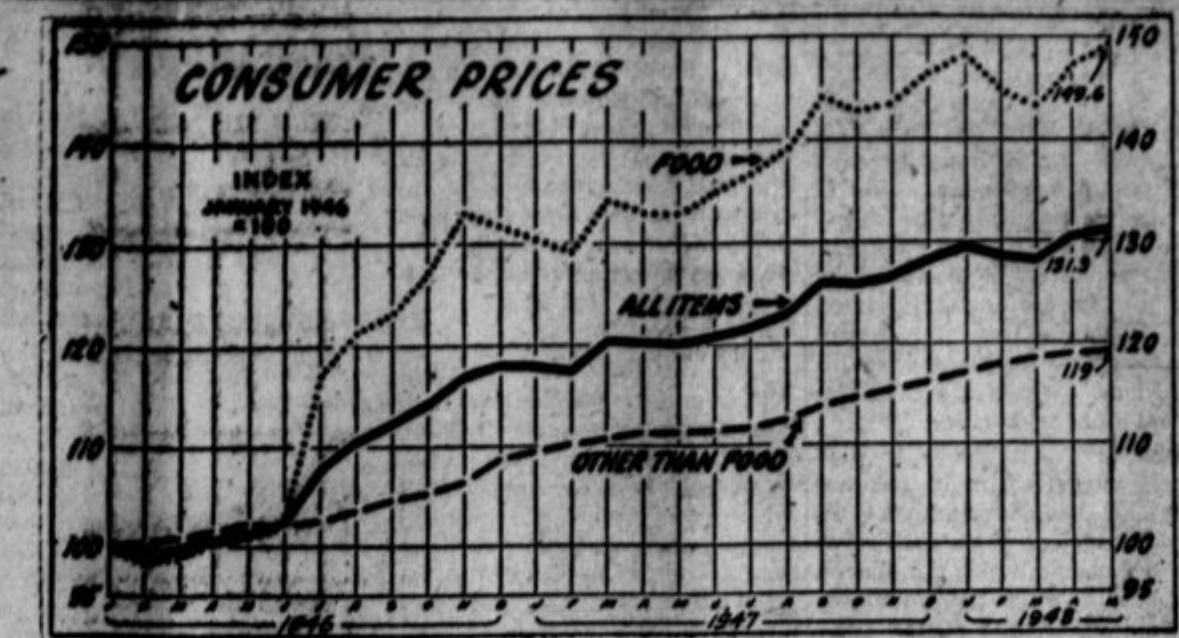
"Prav prijetno je bilo," povzame predstojnik besedo ter tudi sede. Lepo smo se zabavali. Pa nama je ta Huberjeva gospa razpršila s svojjo pretirano bojazljivostjo pred Dimežem to prijetno družbo!"

"Jaz ji ne zamerim," meni pomirljivo doktor. "Res ni varno, pa še precej daleč imajo do doma!"

"Ha, da, ko si začel damam pripovedovati, češ da lovijo Dimež in njegovi ljudje ženske in jih vodijo v Udni boršt, so vse tri kar poskočile ter zaplahutale kakor kokoške, če jih prestraši jastreb!"

"No, za to Huberjevo ne bi bilo ravno prevelike škode, če bi jo odvedli," se zasmehje doktor.

(Dalje prihodnjic)

Gornja karta nazorno kaže dviganje cen od januarja 1946 do sedaj. Podatki bazirajo na poročilu delavskega departamenta.

in jo začeli bresti. Počasi, drug za drugim, so se uporno upirali deročemu toku. Počasi so izginjale izpred njihovih oči črne postavice. Prislusnila sem...

Srce mi je kar toliko od nemira... In ko so se v temi izgubili poslednji obrisi postav, sem vedela, da so prekoračili naši tudi prago.

Nihče jih ni opazil. Nihče jih ni motil. Brez strela in regljanja brzostrelke je šlo. Pripravljeni pa smo bili tudi na to.

Nič zato, če ste nocoj zaradi zasede morali odložiti svojo pot. Danes se boste odpočili, jutri zvečer pa naprej! Vi, potem še sto in sto drugih, ki bodo tudi mimo hodili na Kozjansko in nazaj vse dotle, dokler ne bo več zased. Oh, tedaj bodo povsod svobodne poti!"

Ogenj v peči je počasi ugasal... Legli so in izbo sta obšla tema in mir...

V dneh, ko ni bilo neposredne veze s kurirji, je hodila Zdenka skoraj uro daleč na drugo stran Savinje po partizansko pošto.

Vselej pa se je morala vračati preko mostu, ob katerem je bila švabska postojanka in na mostu straža. Toda Zdenke to ni motilo.

Sredi popoldneva, ko se je vračala s kozjanske javke in ko je nosila s seboj partizansko pošto, jo je ustavil stražar.

Srce ji je zastalo. Pomislila je na dragoceno pošto, ki jo je nosila pri sebi. Vse je zadregalo v njej. Le kaj storiti? Kot bliski so se ji utrinjale drzne misli. Toda na zunaj tega vznemirjenja ni pokazala. Nasprotno. Ostala je mirna. Naglo je sprevidela, da je treba izkoristiti slabost švabskega stražarja.

Še preden je stražar zahteval, da se legitimira, je potegnila iz žepa legitimacijo in mu jo pomolila pod nos, v istem hipu pa odgrnila košaro, v kateri so bila jabolka. Sestradanemu švabskemu zelencu so se v obraz zasmehale debela in rdeča jabolka. Poželjivo jih je pogledal. V tem trenutku je popustila službena strogost, s katero je zaustavil Zdenko. Njegov pogled tako tog obraz se je zmečkal kakor maslo na soncu in pogled njegov je izbiral jabolka.

Zdenka se je znašla. Požrešnemu volku, ki jo je hotel napasti, je vrgla kost. Naglo je segla v košaro in mu porinila v roko nekaj jabolk. Nerodno in naglo je pričel stražar tlačiti jabolka v žep, da ga ne bi videl kdo višjih. Pozabil je na Zdenko. Zdenka pa meni nič, tebi nič—po mostu čez Savinjo in svojo pot.

Zdenka je zmagala... Ukaničila je švabskega stražarja in re-

šila dragoceno partizansko pošto. Nešteto takšnih in temu podobnih podvigov je izpeljala mlada Zdenka. Z vsakim dnem se je vedno znova in vedno bolj z ljubeznijo oklepala našega gibanja. Vsa nov podvig in uspeh jo je dvigal k še večji vztrajnosti. Nobene noči ji ni bilo žal, če jo je žrtvovala za stvar naše skupne zmage. Na tisoče pisem je šlo skozi njene roke, na stotine partizanov je našla v njeni hiši zavetje, ko so čakali na vozo ali kadar so počivali, nešteto pušk, orožja in municije je spravila iz doline v roke partizanov. In koliko volje, vztrajnosti in upornosti in koliko požrtvovalnosti se je skrivalo v tem njenem gibkem telesu!

Kurirka Zdenka je svojo nalogo častno izpolnila, doprinesla je svoj delež naši zmagi in se v času okupacije s svojim sodelovanjem v narodnoosvobodilni borbi uvrstila v vrsto aktivnih borcev. Danes, če jo srečaš, pa na njenih prsih še ne vidiš vsaj tistega skromnega priznanja, ki si ga je kurirka Zdenka nedvomno zaslužila — znaka Zveze borcev narodnoosvobodilne vojne.

Njena domačija, ki je bila v dneh narodnoosvobodilne borbe kurirsko postajališče in stalno obljudeno s partizani, danes, kakor nekoč, spet sameva med drejtem nad vasjo... Strehla njene hoče, skozi katero je že takrat silil dež in sneg, se danes šibi še pod bolj perelimi oporniki in vsa podrtja in revščina leze na kup. Takrat ves čas tako odporni Zdenki, pa so danes popustili živci in boleha...

Tisti, v čigar sredini danes živi, so pozabili nanjo. Toda prej ali slej se bodo le spomnili nanjo, kajti kurirka Zdenke, ki je s tolikšno skrbjo vedno uspešno vodila in dajala zavetja številnim partizanom in partizankam, pa ne bodo nikdar pozabili vsi tisti, ki so se srečavali z njo na tej partizanski poti, četudi so danes raztreseni na svojih dolžnostih kjer koli po naši srečni in svobodni domovini, za katero je tudi kurirka Zdenka prispevala velik delež.

Nove knjige in revije

France Slokan: Povest o ustvarjanju novega sveta. Izdala Mladinska knjiga. Strani 114. Ljubljana 1948.

Josip Visarionovič Stalin. Kratke življenjske pripovedi. Izdala Cankarjeva založba v Ljubljani. Strani 158. Ljubljana 1948.

Aleš Strojnik: Knjiga o letalstvu. Izdala Državna založba. Strani 296. Ljubljana 1948.

J. Čermelj: V svetu atomov. Izdala Državna založba. Strani 244. Ljubljana 1948.

Maksim Gorki: Mati I. del. Roman v dveh delih. Izdala Cankarjeva založba. Strani 398. Ljubljana 1948.

V. I. Lenin: O pravici narodov do samoodločbe. Izdala Cankarjeva založba. Strani 72. Ljubljana 1948.

Naročite novo knjigo o Jugoslaviji!

THE SILENT PEOPLE SPEAK (Tiho ljudstvo govori) je naslov nove knjige o Jugoslaviji, ki jo je napisal poznani ameriški časninar in radijski komentator Robert St. John. Lanako leto se je mudil devet mesecev v Jugoslaviji in proučeval razmere. Knjigo je napisal v Bohinjski Bistrici. Zanimala bo vse Amerikance, ki žele videti pravo sliko o razmerah v Jugoslaviji spred peresa osebe, ki je imela priliko poznati obe Jugoslaviji—pred aprillako kraljevino in sedanjo novo ljudsko republiko. Posebno pa bo zanimala Amerikance jugoslovanskega porekla. Naroči se lahko v uradu SANS-a, 3424 WEST 28th St., CHICAGO 23, ILLINOIS. (V Clevelandu tudi pri tiskarju podružnice št. 39 v SND.) Sansovi člani dobijo pri naročilu poseben popust (\$3.50, drugače pa stane knjiga \$4.00.

PODISNIKOM IN ČLANOM JEDNOTE

Kadar pišete Prosveto ali v glavni urad SNPJ, se poslabite v naslovu napraviti poštno številko 23 za besedo "Chicago". Na kuzvrti vselej napišite: Chicago 23, Ill. To bo olajšalo delo na čiškaški pošti, nam pa pospešilo dostavljanje pošta.

"PROLETAREC"

Socialistično-delavski tednik—Glasilo Jugoslovanske soc. zveze in Prosvetne matice. Pisan v slovenskem in angleškem jeziku. Stano \$3 za celo, \$1.75 za pol. \$1 za četrt leta.

NAROČITE SI GA! Naslov: PROLETAREC CHICAGO 23, ILL. 2301 South Lawndale Avenue

SLOVENE RECORDS

- 16-inch records 79c COD, plus postage
- C-1201 Be happy, polka
- Bye-bye-baby, polka
- C-1214 My honey is wandering in Tyrol; St. Clair polka
- C-1220 Too fat polka; Jolly polka F. Yankovic and his orch
- C-1192 Alpine waltz
- Lampighter's polka
- C-1211 Village tavern polka
- Lumberjack — polka
- C-1215 Marianna polka
- Hit and miss polka
- F. Zajc and his Polkateers
- T-103 Silk Umbrella polka
- Linden Tree — waltz
- T-106 Tivoli Park Polka
- Village Square Polka
- T-114 Red Wine — Polka
- Edelweiss waltz
- Ernest Benedict Quartet
- R-574 Na Marjance, Polka
- Clarica (Clara) Polka
- R-575 Clevelandki Polka
- Malo Nocek, Polka
- J. Perush and his Tav. Band

Write for free list of all new SLOVENE records, the largest selection in US, by the best Slovene artists, to: PALANDECH'S 536 S. Clark Street, Chicago 5, Ill.

Kurirka Zdenka

Tičar Lev

Stemnilo se je že. Visok sneg je pokrival hrib in dol. Okrog voglov je zavijala burja in pisikala skozi špranje v izbo, kjer se je okrog železne peči v kotu stiskalo in ogrevalo premirle ude troje bitij. Svetel, bel plamen, ki je skozi vrata peči odseval na tleh in v siju drhtel tudi na stropu, je bil tem trem ljudem luč in toplota v tej ozki in temni izbi. Dva mahedrava stola, kratka klop, ki je imela le še tri nove, na pol črvena omara in majhna polica, na kateri je ležalo razmetanih nekaj knjig, zvezkov in časopisov, je bilo vse bogastvo v tej koči. Stara lončena kmečka peč, ki je že zdavnaj odslužila, je bila od starosti zgrbljena in mrzla. Služila je le še za skromno ležišče Zdenki in njeni materi.

Zdenka je bila kurirka. Pri njej je bila javka, kjer so se ustavljali kuriri s kurirskimi stanicami T. V. 24. Zdenka je bila takrat komaj šestnajstletno mlado in drobno dekletce. Vse kurirje s T. V. 24 je poznala, saj je vsaka njihova pot vodila mimo njehe kočje. Vsa drugi dan v prvem večernem mraku so prihajali... Tu so se odpočili po dolgi in naporni hoji, tu so odložili svoje težko natovorne nahrbtnike, v katerih so prenašali literaturo, tu so oddajali pošto za terenske aktiviste, tu so si utešili žejo in tu so končno

dobili poročila o gibanju sovražnih patrolj. In ko je legla naokoli noč, so se od tod spuščali s svojim spremstvom po bregu navzdol še naprej v dolino preko travnikov in polj do glavne ceste in čez Savinjo in železniško progno na Kozjansko.

Zdenkina borna domačija je ležala nad vasjo. Osamljeno bajto, z majhnim hlevom, v katerem je bilo prostora le za dvoje koz, in zapuščen čebelnjak ob koči, je zakrivalo dreve. Med tem drevjem pa je imela Zdenka lep razgled na Savinjo in progno.

To pa je bilo poglavitno! Od tod je Zdenka ves dan opazovala prav vse, kar se je dogajalo naokrog. Od tod je vsak dan znova opazovala, kdaj je v katero smer in kako daleč po progno se je kretala švabska patrolja, kdaj se je zopet vračala in koliko moč je štela. Od tod je Zdenka opazovala, če so se švabi pripravili in proti večeru utrdili ob progno, da je o teh pripravah obvestila kurirje, jih opozorila na nevarnost in jim nakazala smer, kjer in kako naj se izognejo zasedi.

Lajež domačega Kastorja je vzmirlil trojico ob peči. Prislusnili so in čakali in tesno jim je postalo.

"Kdo neki je?" je vprašal in dvignil glavo eden izmed njih. Vsi trije so se spogledali.

Nekaj minut zatem je Kastor utihnil. Ob hiši so se začeli korakati... S praga so v vežo votlo odmevali udarci. Nekdo je s

čevljev otepaval sneg. V polmrčno sobo je stopila Zdenka. Na široko je odprla vrata. S krepkimi koraki je vstopila in jih trdo zaprla. Srčno je pozdravila tovariše, ki so jo že nestrpnostno pričakovali.

"No, kako? Je šlo to pot vse v redu in brez prask?" je vprašal nekdo iz kota. Potem se je počasi zravnil in se dvignil s klopi, na kateri je doslej ležal ves tog od pričakovanja.

"Kaj ne bi! Vse gre, če hočeš! Švabi so mislili, da bodo nas, pa smo mi švabe. Zastoj so nam pripravili nocoj zasedo," je odvrnila Zdenka. Zivahnose je prestopala po sobi, si mela roke ter jih od časa do časa ogrevala pri pečici.

"Prekletu mrzlo je danes. Pa še globok sneg povrhu! Toda nas ne ustavi ne mraz, ne sneg in ne švabi!" Z glave je potegnila ruto, stresla svojo kuštravo glavo in se prešerno in zmago-slavno zasmejala.

Vsa je žarela, ko je pripovedovala. Potem je zlezla na rob kmečke peči in živo ter z navdušenjem pravila, kako so—sama spredaj, kurirji pa nekaj korakov za njo—lezli v snegu po bregu predvidno navzdol, kako jih je izza ovinka prav tedaj, ko so hoteli prečkati glavno cesto, izmenadili švabski tovorni avtomobil in kako so se visoko, visoko gori od običajnega prehoda, kjer je bila danes pripravljena zaseda, spustili k Savinji.

"Še sedaj me je groza, če se spomnim današnje mrzle Savinje, ko so kurirji stopili vanjo

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vsa

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

... Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
 ... Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY
 2837-59 S. Lawndale Avenue Chicago 23, Illinois
 TEL. ROCKWELL 6904

"PROSVETA"
 2837 S. LAWDALE AVE.
 Chicago 23, Ill. 19

Vaša naročnina na "Prosveto" je potekla z dnem.....

V slučaju, da je od strani upravitelja kakšna pomoča, nas takoj obvestite, da se lista popravi Z BRATSKIM POZDROM ZA UPRAVO "PROSVETE"

GENE LISTU SO:

Za Zdrak dršave in Kanado \$2.00	Za Chicago in okolice je.....\$2.50
1 tednik in..... 6.00	1 tednik in..... 6.50
2 tednika in..... 5.00	2 tednika in..... 7.10
3 tednika in..... 4.40	3 tednika in..... 5.80
4 tednika in..... 3.80	4 tednika in..... 4.70
5 tednikov in..... 2.80	5 tednikov in..... 3.50

Za Evropo je: Dnevnik \$11.00 — Tednik \$2.50

Ispešnice spodnji kupon, priložite potrebne vsote donarja ali Money Order v plamnu in si naročite Prosveto, Hat, ki je vaša lastnina.

Prišteč se sme le ona člana in družine, ki to dovolijo in ki živijo ali stanujejo na enem in istem naslovu.

V nobenem slučaju ne voč kot 5 tednikov

Pejasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov, ki so prišteti, premeha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, te takoj naznaniti upravitelju lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravitelju znižati datum za to vsoto naročniku ali pa ustaviti dnevnik.

PROSVETA, SNPJ, 2837 S. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Prištevno pošiljam naročnino za list Prosveto vsote \$.....

1) Ime..... Čl. druživa št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledočih članov moje družine:

2)..... Čl. druživa št.....

3)..... Čl. druživa št.....

4)..... Čl. druživa št.....

5)..... Čl. druživa št.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....

Kadar se preselite, vselej naznanite svoj stari in novi naslov!